

Ερευνητικό Πρόγραμμα ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II
ΕΛΛΑΔΑ – ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ANTI-ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Παρουσίαση στη δράση διάχυσης – ημερίδα στο ΠΑ.ΜΑΚ.

Παρασκευή 6/10/2007

Το ερευνητικό πρόγραμμα ΕΛΛΑΔΑ – ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ANTI-ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ υλοποιείται ως πρόταση από το άτυπο Εργαστήριο Μελέτης των Βαλκανικών Κοινωνιών που το 2004 δημιουργήσαμε με ορισμένους συναδέλφους. Η ερευνητική πρότασή μας προέκυψε από μια σειρά διαπιστώσεων:

(α) Οι κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές της τελευταίας δεκαπενταετίας ενίσχυσαν το ενδιαφέρον στις κοινωνικές συγκρούσεις που συνδέονται με τις πολιτικές ταυτότητας στην Ευρώπη (εθνικισμός, ξενοφοβία).

(β) Η πλειοψηφία, όμως, των σχετικών ερευνών δίνει έμφαση σε περιφερειακές μειονότητες, σε οριακούς μεταναστευτικούς πληθυσμούς και σε ομάδες που δημιουργούν εντάσεις και συγκρούσεις υιοθετώντας εθνικιστικές και ξενοφοβικές στάσεις.

Σχεδιάζοντας αυτό το ερευνητικό πρόγραμμα θελήσαμε να εξετάσουμε την «άλλη πλευρά» του καθρέπτη: την άρθρωση, τη δομή και το περιεχόμενο του λόγου των κοινωνικών δραστών (Μ.Κ.Ο., επιχειρηματίες, σύλλογοι υποστήριξης μεταναστών, πολιτικά κόμματα, κινήσεις υποστήριξης μειονοτικών δικαιωμάτων) που τοποθετούνται κριτικά προς τον εθνικισμό και την ξενοφοβία και έμπρακτα υποστηρίζουν την ανάπτυξη μιας πολυπολιτισμικής Ελλάδας. Να διευκρινίσω σε αυτό το σημείο ότι αναφερόμενοι στον εθνικισμό εννοούμε εκείνη την αρχή κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής οργάνωσης που υποστηρίζει την απόλυτη ταύτιση έθνους και κράτους (E. Gellner) [κάθε έθνος να έχει το δικό του κράτος, κάθε κράτος να αποτελείται από μόνο ένα έθνος με ομοιογενές εθνικό πολιτισμό]. Σε εμπειρικό επίπεδο θελήσαμε να ερευνήσουμε τις δυνατότητες των ατόμων να επηρεάζουν τις ταυτότητες τους και τις κοινωνικές προσλήψεις μέσα στα πλαίσια υφιστάμενων δομών. Σε θεωρητικό επίπεδο επιχειρήσαμε να δοκιμάσουμε την αναλυτική αξία της υπόθεσης περί της ύπαρξης πολιτισμικού δυϊσμού στην Ελλάδα

(Κυριακίδου – Νέστορος, Herzfeld, Διαμαντούρος), υπόθεση εργασίας που συνιστά βασική παραδοχή σε όλες τις «εκσυγχρονιστικές» θεωρήσεις της ελληνικής κοινωνίας.

Στην παρουσίαση μου θα προσπαθήσω να συνοψίσω το έργο που πραγματοποιήθηκε μέχρι σήμερα στα πλαίσια του προγράμματος. Στη συνέχεια, η Δρ. Ρόζα Βασιλάκη, μεταδιδάκτορας του προγράμματος θα παρουσιάσει ορισμένα από τα συμπεράσματα και θα αναφερθεί στο διδακτικό μας έργο.

1. Η ερευνητική ομάδα

Η ερευνητική μας ομάδα αποτελείται από 7 άτομα:

1. Δρ. Ρόζα Βασιλάκη (Δρ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales)
2. Δρ. Γιάννης Μάνος (Λέκτορας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας)
3. Δρ. Ελένη Ανδριάκαινα (Δρ. Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, διδάσκουσα βάσει του Π.Δ. 407, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Α.Π.Θ).
4. Δρ. Αντώνης Πατρινός (Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός University of Syracuse, διδάσκων βάσει του Π.Δ. 407, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)
5. Μίλτος Παύλου (Κοινωνιολόγος, Ειδικός Επιστήμονας στον Συνήγορο του Πολίτη).
6. Γιώργος Μαυρομάτης (υποψ. Διδάκτορας, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας Παντείου Πανεπιστημίου)

2. Το δείγμα και η μεθοδολογία της έρευνας

Στα πλαίσια της έρευνας εξετάζονται οι παρακάτω φορείς:

- οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και πολιτικές κινήσεις (αντιρατσιστικές, υποστήριξης των δικαιωμάτων των μεταναστών ή/και των μειονοτήτων, «αντιεξουσιαστικές»),

- τα πολιτικά κόμματα ολόκληρου του φάσματος (κοινοβουλευτικά πολιτικά κόμματα που στο παρόν και στο άμεσο παρελθόν έχουν εκφράσει δημόσιο λόγο που τοποθετείται κριτικά προς τον εθνικισμό και προάγει όψεις της πολυπολιτισμικότητας: ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΣΥΝ, Φιλελεύθεροι),
- οι επιχειρηματικές ενώσεις που δραστηριοποιούνται στον χώρο των Βαλκανίων (κυρίως της Βόρειας Ελλάδας),
- οι μειονοτικές κινήσεις που προσπαθούν να διατυπώσουν έναν λόγο κριτικό προς τα κυρίαρχα εθνικιστικά προτάγματα (Θράκη, Δυτική Μακεδονία).

Η ομάδα μας έχει μέχρι σήμερα καλύψει τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, τη συλλογή των δεδομένων και την ανάλυσή τους και ευελπιστούμε σύντομα να ολοκληρώσουμε και τη συγκριτική παρουσίαση των δεδομένων. Δεν θα σας κουράσω με τεχνικά ζητήματα ερευνητικής μεθοδολογίας. Θα αναφέρω απλά ότι η ποιοτική μέθοδος αποτέλεσε βασικό κοινό μεθοδολογικό τόπο της δουλειάς όλων των ερευνητών. Η κάθε μελέτη περίπτωσης χρησιμοποίησε συγκεκριμένα ερευνητικά εργαλεία ορισμένα εκ των οποίων υπήρξαν για όλους κοινά. Σε επιστημολογικό επίπεδο, ακολουθούμε τη θεμελιωμένη θεωρία (Grounded Theory). Σε θεωρητικό επίπεδο όλοι μας συμφωνήσαμε στις βασικές παραδοχές της θεώρησης του έθνους ως νεωτερικού φαινομένου (modernist approach).

Ερευνητικά εργαλεία ανά μελέτη περίπτωσης

Ερευνητής	Focus Group	Εργαλεία
Ε.Ρ. Βασιλάκη & Ε. Ανδριάκαινα	1. Κόμματα 2. Ενώσεις Επιχειρηματιών 3. Μ.Κ.Ο.	Αρχειακή έρευνα Συνεντεύξεις με πρόσωπα κλειδιά Επιτόπια εθνογραφική παρατήρηση
Γ. Μάνος	Ουράνιο Τόξο (Φλώρινα)	Αρχειακή έρευνα Συνεντεύξεις με πρόσωπα κλειδιά Επιτόπια εθνογραφική παρατήρηση

Μ. Παύλου	Οργανώσεις μεταναστών (Αθήνα)	Αρχειακή έρευνα
Γ. Μαυρομάτης	Μουσουλμανικές μειονότητες (Θράκη)	Αρχειακή έρευνα

3. Υποθέσεις εργασίας και καταρχήν συμπεράσματα

Ευρύτερος αλλά και ουσιαστικός σκοπός της έρευνας (και των επιστημονικών άρθρων που θα προκύψουν από την εκπόνησή της) είναι η κατανόηση του ιδεολογικού και πολιτικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο παράγεται ο κριτικός ως προς τον εθνικισμό λόγος. Από τα μέχρι σήμερα δεδομένα μας προκύπτουν μια σειρά συμπεράσματα. Είναι καταρχήν ξεκάθαρο ότι ο εθνικισμός εξαντλεί τον κοινωνικό χώρο. Το ότι επιχειρεί να υπάρξει «εκτός εθνικισμού» σε μεγάλο βαθμό ετεροκαθορίζεται από τον εθνικισμό.

Δύο είναι τα κυρίαρχα ρεύματα που διακρίνουμε στην κριτική του εθνικισμού στον ελληνικό χώρο: ο λόγος των Μ.Κ.Ο. και των πολιτικών σχηματισμών που εμπνέονται ή και ομονοούν με τις θέσεις της Αριστεράς και ο λόγος των επιχειρηματικών ενώσεων και των πολιτικών σχηματισμών που εκπροσωπούν τις θεωρίες του οικονομικού φιλελευθερισμού.

Το πρώτο ρεύμα διακρίνεται από τις κοινές αναφορές των φορέων που το συναρτούν στις έννοιες των δικαιωμάτων, της ισότητας, του Κράτους Πρόνοιας, της κοινωνίας των πολιτών, από τις θέσεις τους στο ζήτημα της προστασίας ή του ανοίγματος των συνόρων του Δυτικού κόσμου στους οικονομικούς μετανάστες. Ο όρος που περιλαμβάνει τις παραπάνω αρχές, ευαισθησίες και πολιτικά προτάγματα είναι αυτός της «πολυπολιτισμικότητας» η οποία ορίζεται σε πρώτο επίπεδο ως σύνολο δημοσίων πολιτικών πρακτικών που έχει στόχο την ταυτόχρονη ενσωμάτωση αλλά και προστασία της πολιτισμικής διαφοράς. Ωστόσο, το κοινό αυτό ιδεολογικό πλαίσιο αναφοράς δεν είναι ομοιόμορφο εφόσον η καταγωγή του αντλεί τόσο από τον πολιτικό λόγο στον οποίο οι εξισωτικές αρχές του Διαφωτισμού είναι αδιαμφισβήτητα αποδεκτές, όσο και από τα μεταπολεμικά κινήματα της

αμφισβήτησης, με πιο σημαντικό αυτό της Αντικουλτούρας, που τηρούν αμφίσημη στάση απέναντι στις καθολικές, οικουμενικές αρχές και έννοιες του Δυτικού πολιτισμού.

Το δεύτερο ρεύμα, που επίσης αμφισβητεί τον κυρίαρχο εθνικιστικό λόγο, έλκει την καταγωγή του από τον κλασικό οικονομικό φιλελευθερισμό αλλά και τις νεότερες νεοφιλελεύθερες προσεγγίσεις. Βασική αναφορά του είναι η προτεραιότητα της οικονομίας στις νεότερες κοινωνίες και αίτημά του η άμεση κατάργηση των θεσμών και μέτρων που διασφαλίζουν την προστασία των εθνικών αγορών, προς χάριν μιας παγκοσμιοποιημένης ελεύθερης αγοράς. Καθώς οι φιλελεύθερες και νεοφιλελεύθερες οικονομικές θεωρίες έχουν συνδεθεί πολιτικά με τις κυρίαρχες εκφάνσεις της εθνικιστικής ιδεολογίας στο πρόσφατο παρελθόν της σύγχρονης Ελλάδας (μετεμφυλιακή περίοδος, δικτατορία των συνταγματαρχών), παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε την ένταση που πιθανώς προκύπτει από την απομάκρυνσή τους από αυτήν, μέσω των εκλογικεύσεων που προτείνουν για μείζονα διακυβεύματα, όπως είναι η συρροή φθηνότερου εργατικού δυναμικού, η κυριαρχία των προϊόντων της παγκοσμιοποιημένης αγοράς, η μετανάστευση των ελληνικών επιχειρήσεων και η συνακόλουθη κρίση της εθνικής αγοράς.

Μέσα από τα παραπάνω δύο κυρίαρχα ρεύματα κριτικής στον εθνικισμό, η μέχρι σήμερα έρευνα μας έδειξε ότι προκύπτουν τρεις διακριτές αλλά συχνά αλληλεπικαλυπτόμενες εναλλακτικές προς τον εθνικισμό προτάσεις συγκρότησης του κοινωνικού: η καθαρά μεταεθνική πρόταση, η ωφελμιστική ή κουλτουραλιστική πρόταση και η κοινοτιστική πρόταση. Τις προτάσεις αυτές θα τις συνοψίσω βιαστικά, όσο μου επιτρέπει ο χρόνος...

Ξεκινώ από την κοινοτιστική πρόταση, που φαίνεται κυρίαρχη σε ένα τμήμα της τουρκικής και της υπόλοιπης Μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης και μερικώς επηρεάζει και το λόγο του Ουράνιου Τόξου (του κόμματος της Μακεδονικής μειονότητας στη Φλώρινα). Στα πλαίσια αυτής της λογικής, η υπέρβαση του εθνικισμού μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ενίσχυσης των συλλογικών δικαιωμάτων σε κοινοτιστική – τοπική βάση. Είναι προφανές ότι η πρόταση αυτή στην παρούσα της μορφή φέρει αναφορές από έναν προ-νεωτερικό χρόνο όπου δεν υπήρχαν εθνικά κράτη και άρα εμφανίζεται ως εγγενώς μη πραγματιστική.

Η καθαρά μεταεθνική πρόταση είναι εκείνη που θέτει υπό αμφισβήτηση καίριες κατηγορίες του πυρήνα του εθνικιστικού λόγου (εθνική ομοιογένεια, ιθαγένεια, δίκαιο του αίματος κλπ.) και εκκινεί προς την υπέρβαση της υφιστάμενης εθνικής συγκρότησης. Η πρόταση αυτή παράγοντας ένα διακριτό αντιεθνικιστικό λόγο σε άμεση συσχέτιση κυρίως με τους μετανάστες αφορά τα είδη λόγου που εκφέρονται συχνότερα από «ειδικούς» και λιγότερα τον πολιτικό ή αμιγώς δημοσιογραφικό λόγο. Δηλαδή αφορά στον ακαδημαϊκό-επιστημονικό ή πολιτικό-μη κυβερνητικό λόγο των ειδικών επιστημόνων ή/και κοινωνικών επαγγελματιών οι οποίοι ασχολούνται, ερευνητικά, επιστημονικά και στο πλαίσιο της δραστηριότητας της κοινωνίας πολιτών με φαινόμενα και ζητήματα της μετανάστευσης.

Ως προς αυτό που ονομάσαμε ωφελμιστική ή κουλτουραλιστική πρόταση εμφανίζεται συχνά στο λόγο πολιτικών και δημοσιογράφων και παρατηρούμε ένα ενδιαφέρον φαινόμενο: ο εθνικισμός συχνά εξορκίζεται μεν ως αρνητική, επιβλαβής και κατακριτέα στάση, πλην όμως ορίζεται απρόσωπα, χωρίς να συνδέεται με το πολιτικό φάσμα ή την άσκηση κρατικής πολιτικής, ενώ συχνά σε αυτό το εγχείρημα επιστρατεύονται κλασικά επιχειρήματα του εθνικιστικού λόγου, όπως αυτά έχουν επισημανθεί από την κοινωνική έρευνα. Τέτοια είναι η υπεροχή των Ελλήνων στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης σε σχέση με τους ευρωπαίους εταίρους (στην περίπτωση μας σε σχέση με τη Γαλλία επ' ευκαιρία της δημόσιας συζήτησης για τις εξεγέρσεις), η καλύτερη κατανόησή τους της προσφυγιάς, το πνεύμα φιλοξενίας, κατά των διακρίσεων κλπ. συχνά σε πλήρη αναντιστοιχία με το εν προκειμένω αντικείμενο της ειδησεογραφίας. Τα κεντρικά επιχειρήματα αυτής της πρότασης είναι τόσο ωφελμιστικά («οι μετανάστες ωφελούν την οικονομία»), όσο και πολιτισμικά («οι Έλληνες είναι φιλόξενος λαός», «γονιμοποίηση των πολιτισμών»). Καταλήγει έτσι συχνά να μετατρέπεται σε μια μορφή πατερναλισμού που παραπέμπει στο «συμπονετικό» και «φιλανθρωπικό» δημόσιο πολιτικό και δημοσιογραφικό λόγο που έχει καταγραφεί από την έρευνα σε περιόδους έντονης εγκληματοποίησης, αλλά και θυματοποίησης των μεταναστών. Ο ρατσισμός στα πλαίσια αυτής της πρότασης παραμένει μια αόρατη και απρόσωπη προδιάθεση που ποτέ τελικά δεν διαπιστώνεται εμπειρικά, ούτε καν όταν αναφερόμαστε σε δράστες καταφανώς ρατσιστικών εγκλημάτων.

4. Οι συναντήσεις εργασίας – ημερίδες της ερευνητικής ομάδας

Όπως είχαμε αρχικά σχεδιάσει πραγματοποιήσαμε ως ερευνητική ομάδα δύο συναντήσεις εργασίας - ημερίδες. Η πρώτη συνάντηση εργασίας – ημερίδα εστίασε σε όψεις του καθημερινού λόγου των ΜΜΕ που διαχέουν μια λογική κριτική προς τον εθνικισμό. Στη συνάντηση αυτή καλέσαμε 4 συναδέλφους (2 από την Ελλάδα και 2 από το εξωτερικό) που έχουν εργαστεί πάνω στο ζήτημα. Ο τίτλος της συνάντησης μας ήταν «Εικόνες και Στερεότυπα στις Ελληνο-τουρκικές Σχέσεις: Συνέχειες και Ασυνέχειες» και πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 22 Μαρτίου στην αίθουσα Συνεδρίων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Παρουσιάστηκαν οι κάτωθι εισηγήσεις και έγινε εκτενής συζήτηση.

1. Γιώργος Αγγελόπουλος (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας): Ο έρωτας του μπακλαβά και της Ναζλί: ο επαναπροσδιορισμός της ετερότητας στην ελληνική κοινωνία.
2. Αγγελική Βοϊλα (King's College London): Φύλο και εθνική ταυτότητα στη λαϊκή κουλτούρα.
3. Μίρκα Μαδιανού (S.P.S., University of Cambridge): Τηλεοπτικός λόγος, καθημερινή ζωή και πολιτισμική οικειότητα στην Ελλάδα.
4. Πηνελόπη Παπαηλία (Τμήμα Ι.Α.Κ.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας): Αγαπώντας ένα τούρκικο σήριαλ: Η ελληνική αναμετάδοση του τηλεοπτικού σήριαλ Yabancı Damat (Τα Σύνορα της Αγάπης)
5. Meriç Özgüneş (Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο): Borders of love. Does Greekness or Turkishness really matter?

Η δεύτερη συνάντηση εργασίας – ημερίδα έγινε από κοινού με μια συνεργαζόμενη ερευνητική ομάδα στο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II από το Α.Π.Θ στην οποία επιστημονικώς υπεύθυνος είναι ο Επίκ. Καθηγητής Παύλος Πανταζής. Η συνάντηση – ημερίδα είχε ως θέμα «Πολυπολιτισμικότητα: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις». Στη συνάντηση – ημερίδα κλήθηκαν και επιστήμονες εκτός των δύο ερευνητικών ομάδων με στόχο την ευρύτερη συζήτηση και κριτική προσέγγιση του υλικού μας. Πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 12 Μαΐου 2006 στην αίθουσα συνεδριάσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Η συνάντηση – ημερίδα άνοιξε με τοποθέτηση της Μαρίας Δικαίου, Καθηγήτριας στο Τμήμα Ψυχολογίας του ΑΠΘ. Παρουσιάστηκαν οι εξής εισηγήσεις και έγινε εκτενής συζήτηση.

1. Γιώργος Αγγελόπουλος (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας): Πολυπολιτισμικότητα: Εννοιολογικές διευκρινήσεις.
2. Ελένη Ανδριάκαινα (Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης): Η φαινομενολογία της πολυπολιτισμικότητας.
3. Φωτεινή Τσιμπρίδου (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας): Ελίτ και πολυπολιτισμικότητα: Μία κριτική από τη σκοπιά των μετα-αποικιακών σπουδών.
4. Νίκος Ροτζώκος (Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης): Η πολυπολιτισμική κατασκευή του παρελθόντος.
5. Ξένια Χρυσόχου (Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο): Πολυπολιτισμικές κοινωνίες: Ένα νέο πρόταγμα. Η διαμόρφωση νέων ταυτοτήτων και ο ρόλος των στρατηγικών επιπολιτισμοποίησης και κοινωνικής ανέλιξης.
6. Αντώνης Σαπουντζής & Παύλος Πανταζής (Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης): Η Ελληνική εθνική ταυτότητα σε ένα πλαίσιο αλλαγών: πολυπολιτισμικότητα και Ευρωπαϊκή ενσωμάτωση.
7. Ευθαλία Κωνσταντινίδου & Ιωάννα Μπίμπου-Νάκου (Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης): Πολιτισμική διαφορά και εκπαίδευση στο λόγο «Ελλήνων» γονιών.
8. Αφροδίτη Μπάκα & Μαρία Δικαίου Τμήμα Ψυχολογίας (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης): Η τρομοκρατία στον καθημερινό λόγο: Συγκριτική μελέτη σε εθνικό και υπερ-εθνικό επίπεδο.

Συνολικά, μέχρι σήμερα πραγματοποιήσαμε 6 δημόσιες παρουσιάσεις της προόδου της έρευνας μας (3 συμμετοχές σε συναντήσεις εργασίας – ημερίδες [2 από τον επιστημονικώς υπεύθυνο του προγράμματος Γ. Αγγελόπουλο και 1 από την ερευνήτρια Ε. Ανδριάκαινα] + η μεταδιδάκτορας Ε. Βασιλάκη συμμετείχε σε συνέδριο του Πανεπιστημίου της Χάιφα στο Ισραήλ (14/05/2006 - 20/05/2006) + ο Γ. Αγγελόπουλος συμμετείχε με σχετική ανακοίνωση σε συνέδριο του Ακαδημαϊκού Δικτύου “Border Crossings” που πραγματοποιήθηκε στη Struga της Π.Γ.Δ.Μ. (14/5/2006-17/5/2006) + ανακοίνωση της Ρ. Βασιλάκη στο διεθνές Summer School

Κοιν. Ανθρωπολογίας και Συγκριτικής Εθνολογίας των Βαλκανίων στην Κόνιτσα (Αύγουστος 2006).

5. Το διδακτικό έργο της μεταδιδάκτορος

Το ερευνητικό πρόγραμμα περιλαμβάνει και ένα μέρος πιλοτικού διδακτικού έργου σχετικού με τις ερευνητικές μας προτεραιότητες. Το επικουρικό διδακτικό έργο που πραγματοποίησε η μεταδιδάκτορας ερευνήτρια Ε. Ρ. Βασιλάκη στην περίοδο αυτή συνίσταται στη συμμετοχή της στη διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων του προπτυχιακού κύκλου σπουδών του Τμήματος ΒΣΑΣ, μαθημάτων σχετικών με το αντικείμενο της έρευνας καθώς και στην υλοποίηση του κύκλου δράσεων Balkan Mahabbet. Στα ζητήματα αυτά θα αναφερθεί στη συνέχεια η κυρία Βασιλάκη.

6. Η ιστοσελίδα Balkan Mahabbet

Τέλος, θέλω να αναφερθώ στη δημιουργία της ιστοσελίδας του προγράμματος που αποσκοπεί στη διάχυση του έργου μας. Η ιστοσελίδα «ανέβηκε» δοκιμαστικά στο διαδίκτυο πριν λίγες ημέρες και δεν είναι πλήρως οργανωμένη. Δουλεύουμε αυτό το διάστημα το ζήτημα της λειτουργικότητας της, ενισχύουμε και διορθώνουμε το περιεχόμενο της και κάνουμε διάφορα «πειράματα» βελτίωσης της αισθητικής παρουσίασης της. Με την ευκαιρία αυτή, σας ζητάμε να την επισκεφθείτε και να μας γράψετε τα σχόλια σας και τις παρατηρήσεις σας.